

Presentatie PBL rapport Ketenverduurzaming

12 november 2013, Lucent Danstheater, Den Haag

Presentatie conclusies

Na de presentatie van de belangrijkste conclusies en de handelingsopties uit het rapport door Maarten Hajer, is het rapport aangeboden aan de plv DGIS Christiaan Rebergen. Ook is het rapport opgestuurd naar de vaste kamercommissies van BuZa (Handel en Ontwikkeling), I&M en EZ.

Reactie van Christiaan Rebergen (plv DGIS, Ministerie BuZa)

In de reactie van DGIS werden een aantal conclusies van het rapport bevestigd, maar werden ook opties van de hand gewezen. De beleidsnota *'Wat de wereld verdient'* van Minister Ploumen heeft het onderwerp ketenverduurzaming geadresseerd, en het dossier is volop in beweging. Het PBL-rapport wordt kritisch gevonden, ook over de rol van de overheid. Volgens Christiaan doet de Nederlandse overheid eigenlijk al heel veel. Meer overheidsbeleid wordt op dit moment niet nodig gevonden. De centrale vraag van het rapport is of we op de goede weg zijn, en of de overheid de goede dingen doet.

De Nederlandse aanpak via faciliteren en stimuleren, en de samenwerking via IDH, werkt goed. Deze aanpak zou breder in Europa uitgedragen moeten worden. Er is wel meer uniformiteit in criteria en transparantie over productieketens nodig.

Dat er over de effecten nog niet voldoende bekend is, wordt ook onderschreven door de eigen inspectiedienst IOB. Er is een kennisagenda voor impactmeting nodig waaraan overheid, kennisinstituten en bedrijfsleven samen kunnen bijdragen.

Grotere transparantie is nodig, certificering moet efficiënter en goedkoper worden, vooral voor kleinere boeren (*smallholders*). Ook wordt erkend dat er meer ondersteuning in de productieregio's nodig is, waarbij ook het opschalen van duurzame werkwijzen naar een meer regionaal niveau moet worden meegenomen. Het IDH werkt daarvoor een nieuw programma uit.

Men vindt het PBL oordeel over de effectiviteit van de huidige aanpak van de overheid via faciliteren en partnering te negatief. De consument beïnvloeden is geen effectieve weg, de insteek via samenwerking met bereidwillige bedrijven en ngo's is veel belangrijker. Dat leidt tot meer gezamenlijke impact.

Volgens Christiaan Rebergen kunnen we dus best optimistisch zijn over ketenverduurzaming, maar moeten we realistisch zijn over de beperkte rol van certificering in bestrijding van armoede, zover reikt het instrument niet. En meer regelgeving is niet haalbaar binnen het huidige internationale krachtenveld rondom de WTO. Daarnaast is Nederland en in toenemende mate in Europa een kleine speler in de internationale handel en moet de aandacht zich ook verleggen naar opkomende markten.

Forum discussie

Onder leiding van Jan Paul van Soest gaven de verschillende leden van het forum hun reacties op de conclusies en opties van het rapport:

“Het is belangrijk om je successen goed te managen”

Johan vd Gronden (directeur WNF) benadrukte dat de overheid lange tijd afwezig is geweest, bedrijven waren de belangrijkste actieve partij. NGO's zoals WNF hebben bedrijven aangejaagd, zoals nu ook weer met palmolie (publicatie WNF Palmolie scorecard op dezelfde dag). Overheid heeft hier geen rol in gehad, maar er zijn grenzen aan vrijwilligheid. De vraag is hoe nu verder te komen?

Certificering kan nog een hele tijd mee. Maar het kost 20 jaar om vertrouwen op te bouwen, en het kan in 5 minuten weg zijn (in het verleden behaalde successen.....). Daarom is het blijven werken aan vertrouwen en het meten van impacts in het veld belangrijk. Er is nog altijd onvoldoende zicht op effecten. De grote spelers moeten beter en sneller inspelen op de lokale duurzaamheidseisen.

“We moeten weer gaan nadenken over een nieuwe aanpak.”

Nico Roozen (directeur Solidaridad en oprichter Max Havelaar) stelt dat het rapport op het goede moment komt, want we zitten in een overgangsfase. De 1^e fase betrof het mogelijk maken van duurzame productie, de 2^e ging over het relevant maken daarvan (grotere marktaandeel), nu is het nodig dat duurzame methoden de norm worden (3^e fase). De overheid moet daarvoor nu de kaders stellen. Een terugtrekkende overheid past daar niet bij. Ambitie, goed beleid en naleving zijn cruciale elementen, net als het eigen inkoopbeleid. Het speelveld is aan het veranderen, van een *buyers market* wordt het een *sellers market*; er is dan ook een eigen MVO strategie voor het zuiden nodig, met eigen innovaties op het vlak van productieverbetering/verhoging. In de tegelijk verschenen interviews in NRC en Trouw zet hij zijn visie verder uiteen.

“Bedrijven komen pas in beweging voor duurzaamheid als de leveringszekerheid van hun grondstoffen in gevaar komt.”

Jaap Petraeus (Friesland Campina,) gaf aan dat er veel positieve ontwikkelingen te zien zijn in de praktijk, het bedrijfsleven is erg actief, onder andere via ronde tafels. Veel grote spelers zijn al betrokken: naast Friesland Campina ook Danone, Nestle en Mondelez. Kleinere bedrijven zullen later vanzelf aanhaken. Er wordt gewerkt aan een standaard voor duurzame zuivel wereldwijd vanuit de sector. De faciliterende rol van de overheid vindt hij prima. Meer regulering is zelfs ongewenst.

“Er is veel bereikt, maar dat is geen reden voor zelfgenoegzaamheid”.

Ted vd Put (programmadirecteur IDH). De inmiddels behaalde successen mogen benoemd, en Nederland loopt echt ver voorop. Maar tegelijkertijd is dat geen reden voor tevredenheid. De kunst is hoe je hier als overheid verder slim in opereert. De bijdrage aan verduurzaming wereldwijd is nog heel beperkt, daarom moeten wettelijke ondergrenzen verankerd in EU en WTO kaders. Het is tijd voor duurzaamheidsdiplomatie, en de EU moet daarvoor aan de bak. Het IDH heeft een impacts-boek over certificering opgesteld. Maar certificering is slechts een middel.

Voor meer impact is het nodig om: de vraag op te schalen (de helft van de mondiaal duurzaam geproduceerde goederen wordt niet als zodanig afgenomen), kennis over productiviteitsverbeteringen te ontwikkelen en te verspreiden, en toegang tot financiering te verbeteren.